

Fokken van een nestje puppy's

Fokken van een nestje puppy's

Voordat 't zover is komt er voor een gezond nest met pups heel wat kijken en kan er helaas wel eens iets mis gaan. Daarom is het verstandig om goed geïnformeerd te zijn over het fokken van een nestje.

Eigenlijk start het fokken van een nest al bij de keuze van beide ouderdieren. De basis van een goed nest wordt gelegd in de strenge selectie van de reu en de teef. Een teef laten we het liefst pas dekken voor de 1ste keer vanaf de 2de of 3de loopsheid wanneer ze zelf is uitgegroeid. We laten haar het liefst dekken door een ervaren reu die zichzelf al bewezen heeft wat betreft zijn gezondheid en zijn nakomelingen. Soms moeten we de natuur een handje helpen door via bloedonderzoek het juiste moment van de eisprong en dus het dekmoment te bepalen.

Optimaal is een niet vette, goed getrainde vitale teef, die echter ook weer niet te oud mag zijn, omdat soms na de 3e worp de nest grootte kleiner wordt en de melkproductie afneemt. Ook moet men niet vergeten de teef ruim voor de dekking te laten vaccineren (de jaarlijkse enting) tegen onder andere hondenziekte, parvo en HCC (een besmettelijke leverziekte). Daarnaast is het ook verstandig om de teef voor het dekken al te ontwormen, omdat de pups tijdens de dracht via de placenta en na het werpen via de biest al geïnfecteerd kunnen worden met spoolwormlarven. Tijdens de dracht dienen we het liefst geen medicijnen toe.

Wordt de teef drachtig (zwanger), dan zullen na ongeveer 1 week de bevruchte eicellen aankomen in de baarmoeder. De volgende dagen gaan de embryo's zich gelijkmatig verdelen over de beide baarmoederhoornen. Rond dag 20 zullen de vruchtvlieszen van de puppy's zich vasthechten aan de baarmoederwand zodat ze voedingsstoffen kunnen opnemen vanuit de baarmoederwand. Op dag 40 zijn er nageltjes, begint het haar te groeien en verschijnt de eerste pigmentatie (verkleuring van de vacht); ook het skelet zal rond deze tijd veranderen van kraakbeen in echte botten. Rond dag 55 is het haarkleed voltooid.

Soms gaat er iets niet goed en overlijden de puppy's in de baarmoeder; we noemen dit dan vruchtdood. Sterven voor dag 35 de vruchtjes af dan worden deze weer geabsorbeerd door de baarmoederwand. Sterfte na dag 35 geeft binnen enkele dagen een abortus waarbij onvolgroeide dode puppy's via de normale weg worden geboren. Vruchtdood kan verscheidene oorzaken hebben die we kunnen verdelen in infectieuze- en niet infectieuze oorzaken.

Hoe weten we nu of de teef drachtig is of niet? Want een schijndracht (teef lijkt drachtig, maar is het niet) verloopt precies hetzelfde als een echte dracht. De 1e mogelijkheid is het voelen van pups in de buik rond de 4e week, mits de hond niet te dik is en zich niet te veel verzet. Dan nog kan men de dracht van 1 of 2 pups missen. Men voelt dan naar eivormige vruchtkamers in de buik. Ook kunnen we dan niet zien of de pups levend zijn en normaal ontwikkeld zijn. Daarom gebruiken we liever een echo, hiermee kunnen we zien of de vruchtkamers 'bezet' zijn en of het vruchtje leeft. Helaas is een exacte bepaling van de hoeveelheid pups ook met een echo moeilijk, vooral bij veel pups in de baarmoeder is het tellen van afzonderlijke vruchten heel moeilijk. Na de 32ste dag is de baarmoeder

Fokken van een nestje puppy's

over de hele lengte verdikt en neemt de hoeveelheid vruchtwater toe. Het voelen van afzonderlijke vruchtkamers wordt dan moeilijker.

Ervan uitgaande dat de teef een volledig voer krijgt, zien we een stijging van de voedingsbehoefte en deze is het grootst in de laatste weken van de dracht. Deze behoefte kan wel 30 % stijgen boven het normale niveau. In de laatste week zien we vaak geen verdere toename van de eetlust, soms zelfs een daling van de eetlust enkele dagen voor de geboorte van de pups. Wanneer de teef een neiging heeft tot overeten moet men de teef op rantsoen zetten. Wanneer ze echt teveel eten zullen de pups te groot worden en/of de teef te dik worden. Beide gevolgen zijn onwenselijk omdat dit de geboorte van de pups bemoeilijkt. Het liefst het voer voor de teef verdelen over 3-4 maaltijden per dag.

De gemiddelde draagtijd van een hond is 62 dagen, maar er is relatief veel variatie in de duur van de dracht. Dit wordt o.a. bepaald door de worpgrootte; hoe groter de worp hoe korter de draagtijd. Primipare dieren (teven die voor het eerst een nestje krijgen) dragen vaak 1 dag korter dan pluripare dieren (teven die reeds vaker een nestje hebben gehad). Na de 3e worp en met toenemende leeftijd van de teef neemt de worpgrootte meestal af. Verder geldt dat hoe groter het ras, hoe groter de worpgrootte. Vind de geboorte plaats tussen de 55ste en 58ste dag dan spreken we van een vroeggeboorte. Vanaf 58 dagen vinden we het een normale draagtijd.

Laat de geboorte van de pups langer op zich wachten dan normaal dan bestaat er een kans op complicaties. De pups kunnen komen te overlijden omdat de vruchtvliezen onvoldoende meegegroeid zijn met de groter wordende pups. Daarnaast passeren grote pups moeilijker de geboorteweg. Daarom zullen we alert moeten zijn en eventueel de geboorte van de pups moeten opwekken met medicijnen. Als richtlijn kunnen we aanhouden dat wanneer er minder dan 3 pups in de baarmoeder zitten, we wachten tot dag 67 met ingrijpen, anders worden de pups te groot en is een keizersnede noodzakelijk. Bij meer dan 3 pups kunnen we uiterlijk tot dag 70 wachten.

Eindelijk is het dan zover, de dag van de geboorte komt eraan. Om de geboorte en de 1ste levensweken van de pups goed te laten verlopen is de omgeving waarin de geboorte plaatsvindt van groot belang. Men moet er voor zorgen dat de teef al enige tijd van te voren aan haar ligplaats, liefst een werpkist, gewend is. Deze werpkist moet regelmatig schoongemaakt worden. Plotselinge verstoringen, waardoor schrik of angst ontstaan, kunnen de geboorte aanzienlijk vertragen of zelfs volledig tot stilstand brengen. De aanwezigheid van de eigenaar heeft op het normale verloop van de geboorte, bij de meeste honden een positieve invloed, mits deze alleen ingrijpt als het strikt noodzakelijk is, bijvoorbeeld als de pup in de vliezen blijft zitten. De omgeving van de werpkist moet absoluut rustig zijn. Het bekken vormt bij de meeste honden weinig problemen bij de geboorte (uitzonderingen zijn bijvoorbeeld de Engelse Bulldog). Kan een pup het geboortekanaal niet passeren, dan ligt dit meestal aan zijn afmetingen of aan een verkeerde ligging van de pup.

Wat zijn de voortekenen van een naderende partus (geboorte van de pups)?

- Onrust, nestbouw, graven en krabben; dit kan al dagen voor de geboorte optreden
- Zwelling van de melkklierpakketten en soms verschijnt een druppeltje melk, op de tepels. Dit is vaak ook al dagen van te voren mogelijk, Tevens kan dit ook optreden bij schijndrachtige teven.
- Een van de betrouwbaarste voortekenen is het verloop van de lichaamstemperatuur. Wanneer men vanaf dag 56 3x daags temperatuurt kunt u op deze manier de dagelijkse schommelingen vaststellen. Op de dag van de partus ziet men een daling van de lichaamstemperatuur van 0,5-1,5 °C. Dit gaat vaak gepaard met rillen, en de teef gaat dan vaak binnen 24 uur werpen. Let wel op dat u de thermometer voldoende ver inbrengt om de juiste temperatuur te meten

Fokken van een nestje puppy's

- Op de dag van de partus eet de teef minder en kan gaan hijgen. Ook moet ze vaker urineren en ontlasten en is de ontlasting dunner dan normaal.
- Een helder slijmerige uitvloeijing kan al enkele dagen voor de partus te zien zijn. Zien we echter een vrij heldere weinig gekleurde waterige uitvloeijing, soms met wat bloed erbij en soms iets lichtgroen van kleur en likt de teef regelmatig de vulva dan zal de ontsluitingsfase begonnen zijn. Elke uitvloeijing die anders is en ook nog onfris ruikt is niet goed. Men dient dan contact op te nemen met een dierenarts. Dit wijst meestal op 1 of meerdere dode pups.
- Houdt de teef met regelmatige tussenpozen de staart af en begint ze te persen dan weten we zeker dat ze in partus is.
- Zien we vruchtvliezen of vruchtdelen dan is er uiteraard ontsluiting.

De ontsluitingsfase duurt gemiddeld 12uur, maar deze kan sterk variëren. Eersteworps teven worden, vlak na de toch al langer durende uitdrijving, nerveus en weten vaak nog niet goed wat ze moeten doen met de nieuwe pup en schrikken van zijn geluidjes. Als de partus vordert worden ze steeds meer ervaren. De teef kan verschillende pershoudingen aannemen zoals; staand, in zijligging of half zittend of half liggend. Pups worden in kop (kopje eerst) of stuitligging (achterpootjes of staartje eerst) geboren. Bij een normale kopliggering liggen de voorpootjes tegen het lichaam terug geslagen, dus niet gestrekt naar voren (als een torpedootje komt zo'n pup eruit). Bij een normale stuitligging, komen de achterpootjes eerst, maar een beiderzijdse heupligging (de achterpootjes naar voren tegen het lichaam en het staartje als eerste eruit) komt ook voor. Op de 1e pup wordt 't langst geperst (15-45min) Dit zijn de baan brekers, want de geboorteweg moet nog worden opgerek. De pups worden in de vruchtvliezen (een ballonnetje om de pup heen) of met gebroken vruchtvliezen geboren.

Is het vruchtvlies nog intact (dan zal de pup nog in het ballonnetje zitten), dan zal de pup het door zijn bewegingen soms kapot kunnen krijgen, maar meestal bijt de teef het stuk. Mocht dit niet gebeuren is het wel noodzakelijk dat de eigenaar dit doet, omdat de pup anders niet kan gaan ademen en zal stikken. De navelstreng kan nog intact zijn als de pup volledig is uitgedreven en de placenta wordt vaak direct na het jong uitgedreven. De teef bijt dan de navelstreng door en kan de placenta opeten. De gemiddelde tijd tussen de uitdrijving tussen 2 pups is ongeveer 45 minuten, maar dit is erg afhankelijk van hoe hard de teef perst op de pups. Bij weinig persweeën kan het gerust 1,5 uur duren. Gezonde levende pups zullen, nadat ze door de teef zijn schoongelikt, op zoek gaan naar een tepel. Daar bevordert het drinken van de pups de afgifte van extra melk, en heeft het tevens een positieve invloed op de geboorte van de volgende pups. Wanneer bij de geboorte een pup een benauwde indruk maakt en rochelt dan neemt men het in de volle hand en schudden het uit. Tegelijkertijd vegen we het slijm van de neusgaatjes af (eventueel maken we gebruik van een uitzuigertje-afzuigslangetje). Bij twijfel of er nog pups inzitten kan men een echo of röntgenfoto laten maken.

Wanneer moeten we nu contact opnemen met de dierenarts

- Als we een duidelijke oorzaak hebben waardoor de partus niet vordert; bijvoorbeeld een te grote pup of een verkeerde ligging, bijvoorbeeld kopje naar opzij
- Als de teef meer dan 30minuten krachtig en frequent aan het persen is zonder enig resultaat, bijvoorbeeld ten gevolge van een afwijkend bekken na verkeerde botgenezing of een verkeerde ligging van de pup.
- Als de teef al 1-2 uur zo nu en dan zwak perst en er verder niets lijkt te gebeuren, bijvoorbeeld bij weeën zwakte.
- Als na de geboorte van een pup de teef al 2-3uur niet meer heeft geperst en men zeker weet dat er nog 1 of meer pups in zitten. We moeten echter niet al te ongeduldig zijn. Vooral de laatste pup kan soms uren op zich laten wachten, terwijl deze dan vaak nog levend wordt geboren. De teef kan natuurlijk ook "leeg" zijn.

Fokken van een nestje puppy's

- Bij ziekteverschijnselen van de teef.
- Bij een abnormale uitvloeiing (bruine stinkende uitvloeiing).

Een van de belangrijkste doodsoorzaken bij pasgeboren pups is anoxemie (zuurstoftekort). Dit kan door (te vroeg) loslaten van de placenta's, of een te lang geboorteproses. Soms hebben pups aangeboren (erfelijke) afwijkingen zoals een open gehemelte (melk komt uit neus bij zogen) open ruggetje of een slecht werkende hartklep. In deze gevallen is de prognose voor de overlevingskansen van zo'n pup zeer slecht. Als er sprake blijkt te zijn van erfelijke afwijkingen dan dient men niet meer te fokken met deze oudercombinatie.

Als alle pups zijn geboren komen we bij de laatste fase van het geboorte proces; het puerperium (de nageboortefase). Meestal eet de teef de placenta's op. Als een teef veel placenta's heeft opgegeten kan ze enkele dagen last hebben van milde diarree. Deze is donker gekleurd. Vaak zal de teef de eerste dagen nog wat uitvloeiing vanuit de baarmoeder hebben. Dit is normaal en noemen we lochiën. Deze is eerst groen gekleurd, maar wordt al vrij snel rood van kleur. De totale hoeveelheid lochiën hangt vooral samen met de werpgrootte. De rode lochiën worden na ± 10 dagen lichter en dan doorzichtig en slijmerig. De uitvloeiing stopt na ongeveer 3 weken.

Pups zijn vooral in de eerste levensweek uitermate gevoelig voor de temperatuur van hun omgeving (idealiter $\pm 25^{\circ}\text{C}$). Bij en na de geboorte ondergaan de pups een flinke daling van hun lichaamstemperatuur, mede omdat ze nat zijn. Hoe sneller de teef ze droog likt en de pups tegen de uierpakketten gaan liggen, hoe korter de periode van ondertemperatuur duurt. Gezonde pups piepen als ze te koud worden, en zoeken voortdurend naar een warmtebron bij elkaar of bij de teef. Bij een te lage temperatuur of te weinig moederlijke zorg moet er worden bij verwarmd met een kruik of warmtelamp (deze moet ook weer niet te dicht op de pups hangen). Pas altijd op voor tocht!! Onderkoelde pups zijn onrustig, piepen, nemen niet toe in gewicht of vallen zelfs af en hun haartjes staan overeind. Breng deze pups langzaam op goede temperatuur, nadat je brandstof (kunstmelk) hebt toegediend. Het 1x wegen per dag van de pups geeft goede informatie over de toestand van de jongen. Normaal gesproken is er geen gewichtsafname van de pups na de geboorte. Afname van de groei is vaak het eerste symptoom van opdagende problemen. Als alles goed gaat verdubbelt het geboortegewicht in 1 week. Enig gewichtsverlies van de teef tijdens de top van de melkgift (± 3 -4 weken na de partus) is niet erg.

Let wel: bij een groot nest is de energiebehoefte van de teef 3x zo hoog als de normale onderhoudsbehoefte van de teef voordat ze drachtig was. Om de moederhond te sparen kan men de pups al vanaf 3 weken leeftijd gaan bijvoeren. Moederloze pups kan men bijvoeren volgens het schema dat op de verpakking van de kunstmelk staat. Koemelk is niet geschikt, omdat deze veel minder energie en eiwit bevat dan tevenmelk. Let bij flesvoeding op verslikken. Na elke voeding worden buik en perineum (gebied onder staartje) gemasseerd met een natte wat of tissue om het ontlasten en urineren op te wekken net zoals de teef dat zou doen door middel van likken.

De ogen en oren van de pups gaan open op ± 2 weken. Vanaf zo'n 3 weken zullen ze langzaam aan de omgeving gaan verkennen.

Het is verstandig om de pup zijn eerste enting te geven op 6 weken leeftijd, om al immuniteit op te bouwen tegen belangrijke hondenziektes. Pups kan men al op 2 weken ontwormen want zo snel kunnen ze al wormen hebben. Deze pups zijn onrustig, hebben bolle buiken, soms diarree en verminderde groei.

Bij pups begint in de 4e week de kritieke periode voor sociale contacten, zowel met soortgenoten als met de mens. Contacten met de mens als 'soort' moet in elk geval voor de 8 weken gelegd zijn als

Fokken van een nestje puppy's

men de hond als gezelschapsdier wil gebruiken. Een dagelijks kort bezoek, waarbij de pup in zijn toenaderingspogingen wordt aangemoedigd is al voldoende. Op 8-9 weken gaat de pup op een vaste plek plassen en ontlasten. Men kan zindelijkheid bevorderen door pups 's nachts in een kleine ruimte op te sluiten; ze bevuilen hun eigen nest niet. Verder natuurlijk frequent uitlaten en elk poepje en plasje uitbundig belonen. Als de pups goed biest op hebben zijn ze voor 2-3 maanden beschermd, afhankelijk van de immuniteitsstatus van de teef.

